

Orestia

O mărturie despre *altfel*

Primele impresii

Pătrund cu sfială în Sala Mare a Teatrului Național din Craiova. Liniște desăvârșită. Concentrare și precizie maximă. Austeritate și disciplină. Medie optimă între conștiințozitate și dăruire. Entuziasmul se pare că este conținut în riscul asumării necondiționate a unei propuneri dificile.

Îmi dau seama că ceea ce se desfășoară în fața ochilor mei nu este o repetiție obișnuită, de lucru, în care să se zăbovească asupra fiecărui fragment în parte, ci un "șnur", realizat ca la carte, o derulare cap-coadă, în regim de spectacol. Aerul vibrează de autoritatea regizorului. Calm, Silviu Purcărete, se concentrează, la rândul-i, făcând posibil un transfer de energie între el și cei de pe scenă. Cu responsabilitatea, dar și cu sângele rece al unui chirurg, cu detașarea unui informatician, urmărește, supervizează. Tace: nu întrerupe, nu comentează. Își respectă actorii.

Sunt năucită de forța acestei reprezentații; nu se "puncea-ză", nu se acceptă principiul minimului efort care, în vremea din urmă, pare a câștiga din ce în ce mai mulți adepți și în teatru. Sunt cucerită de împletitura perfectă ce se țese parcă singură, la vedere. Tot ce se întâmplă este justificat, abstractul are conotații clare în plan concret. Asta ține de talentul lui Purcărete de a construi edificii complexe, perfect articulate pe niveluri.

Acest magician al formelor are vocația comunicării: nu doar că are ce să transmită, dar știe și cum s-o facă, lăsându-ți bucuria de a decodifica ușor mesajul și iluzia că măiestria ți-ar aparține. Așa cum îi vrăjește pe actori, își subjugă și spectatorii, respectând (dintr-o solidă educație profesională, dar și din instinct de artist) trei dintre regulile de aur ale mijloacelor teatrale de expresie: claritate, ritm, surpriză. Aceasta din urmă are și aici un regim special – este gândită, argumentată și pregătită, atât de subtil încât ea pare inedită și imprevizibilă.

Spectacolele sale sunt o provocare pentru spirit.

Nu conțesc să descopăr spații, simboluri, gânduri. Se reaprind luminile. Îmi amintesc de calitatea mea de observator al unui proces intim. Mă simt ușor jenată. Prezența mea este și ea stânjenitoare.

Revelația trudei

Curând, când s-a reluat munca "pe bucăți", am descoperit îndelungul efort, exercițiul extrem de solicitant, care căpтуșește aparenta spontaneitate, puritatea reacțiilor din spectacol. Dincolo de motivațiile psihologice, de înțelegerea unei idei, a unui sens, actorul trebuie să o încarneze. El reliefează abstractul prin concret, punând tot adevărul vieții în slujba iluziei scenice. De aceea are nevoie de repere precise și de atenta fixare a lor. M-a emoționat lipsa de orgoliu, mai ales a celor ce alcătuiesc corul. Într-o profesiune bazată pe condiția lui *altfel*, care defi-

nește și susține individualitățile, personalitatea, e greu să sudezi o echipă care să funcționeze solidar. Meritul îi aparține lui Purcărete, care a reușit să adune în sprijinul viziunii sale concentrarea și puterea de asimilare necesare. Se simte, totuși, indirect, oboseala. Nimeni nu se plânge, dar, spre exemplu, în pauze se râde de nimicuri, mult și cu poftă, pentru a lupta astfel împotriva încordării. De asemenea, este înduioșătoare fragilitatea actorilor, dependența lor, nevoia de confirmare care, de astă dată, se manifestă mai puternic și se explică în primul rând prin raportarea la autoritatea totală a directorului de scenă. Supunerea echipei este absolută, fiind fundamentată pe încredere și pe o asumare liber consimțită. De câte ori schimbă (modificările sunt oricum mărunte), Purcărete reconstruiește cu aceeași siguranță și migală, fixând noi puncte de reper. Se lucrează cu umor relaxant. Rigiditatea e astfel evitată cu măiestrie. Rămâne o exactitate matematică a cărei necesitate e de necontestat, dar care nu devine obositoare, căci indicațiile regizorului sunt, câteodată, străbătute de o fină autoironie. Când li se spune să se retragă "37 de centimetri" sau să numere "5 secunde", actorii știu cât e precizie și cât, glumă. Și se amuză. De aceea, poate, tensiunea "de premieră" își face loc mai greu și mai târziu.

Liniștea dinaintea furtunii

Fără panică, fără spaima de prisos se apropie momentul "ieșirii la public", ca să numim astfel, eufemistic, seara oficială în care – în genere – prezența criticii dă fiori. Întotdeauna timpul rămas este considerat prea scurt pentru câte mai sunt de făcut. În cazul nostru, al unui creator senin, lipsit de angose, aspru cu sine însuși și, prin aceasta,

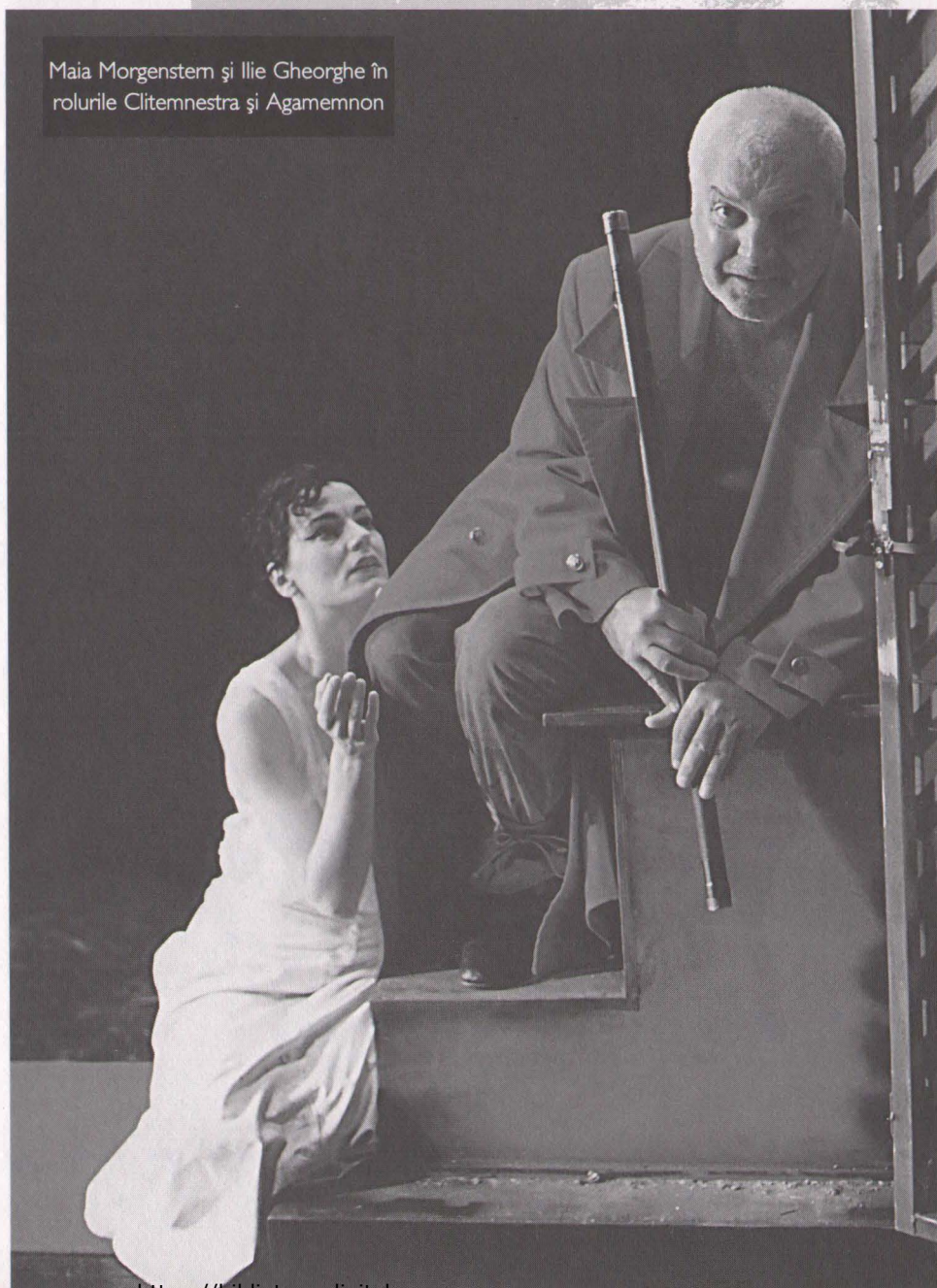
mai sigur pe rezultatele sale, nici vorbă de crize "de premieră".

Totuși, o ușoară tensiune se face simțită în ultima zi. Purcărete parcă "mustăcește" mai des. În răstimpuri își manifestă nemulțumirea, pianotând pe marginea fotoliului din față. La fel de atent, notează câte ceva în caiet. Comunică prin semne cu Remus Mărgineanu, asistentul său. La sfârșitul "șnurului" coboară pe scenă cu lista în mână. Dintr-o nesfârșită delicatete față de actori se ferește să le facă observații în prezența mea. Se ascund, deci, în spatele ecranului de pânză, manevrat complice de tehnicieni. Asist, fascinată, la un (oare, involuntar?) spectacol de umbre chinezești. Se nasc imagini hilare, din cauza

poziției improprii a surselor de lumină, amintind de oglinzile buclucașe. Fragmente șoptite ale discuției serioase de pe scenă răzbat până în fundul sălii, unde mă aflu. Propunerile actorilor sunt primite firesc sau respinse blând, cu argumente ferme. Regizorul nu obosește să verifice dacă reperatele sunt clare. După caz, redefinieste, repetă, lămurește.

Intervine, de asemenea, un simț special al timpului, care este și mai bine drămuț, exploatat la maximum. Când nu sunt în scenă toți își găsesc câte ceva de făcut: probează costume pentru mici retușuri, repetă cântece sau momente în grupuri restrânse, încearcă sau propun machiaje. Fiindcă, într-adevăr, s-a făcut ora 11 noaptea, iar mâine este...

Maia Morgenstern și Ilie Gheorghe în rolurile Clitemnestra și Agamemnon

Maia Morgenstern

“Trăiesc în armonie cu ceea ce sunt...”

Cum ați intrat în această aventură a **Orestiei** ?

Domnul Silviu Purcărete mi-a dat telefon într-o zi să mă întrebe dacă doresc să joc în spectacolul său rolul Clitemnestrei. În primul moment mi-am pierdut glasul de emoție, după care am scos niște “chirăieli” de bucurie și aprobare. A fost, într-adevăr, o surpriză minunată, un dar pe care mi l-a făcut primăvara. M-am lansat cu tot entuziasmul în această aventură, chiar dacă m-a costat foarte mult, și la propriu, și la figurat. Numai parțial m-am bucurat de înțelegerea conducerii Teatrului Național din București. Puteți s-o luați și ca pe o critică. Dar, asta e, nu le poți avea pe toate ! Am considerat că rolul din **Orestia** și colaborarea cu Silviu Purcărete merită orice efort și orice sacrificiu. Și-atunci am venit și am lucrat la Craiova în luna martie; în aprilie am filmat ceva, iar după aceea am putut veni înapoi tocmai atunci când s-au reluat repetițiile.

Se știe că Silviu Purcărete a montat acest text și la Limoges. Ați avut vreodată impresia, pe parcursul muncii, că totul este gata dinainte ?

Vă fac o mărturisire. Când am început spectacolul, domnul Purcărete a ținut un discurs, salutându-i pe colegii de la Craiova, prezentându-ne pe unii altora și ne-a spus așa: “Uitați, eu am făcut acest spectacol la Limoges; noi îl vom relua așa cum este, dacă sunteți de acord – iată, am aici caseta. Dacă nu doriți, nu-l vom face. Gândiți-vă bine ! Dacă, din rațiuni etice, estetice, de deontologie sau de mândrie profesională absolut justificată, nu vreți sau nu puteți, vă rog să-mi spuneți !” Ne-am gândit, fiecare s-a întrebat pe sine, și am hotărât: da ! vom privi caseta, da ! vom face spectacolul, așa cum a fost conceput la Limoges. Ne-am uitat la înregistrare cu foarte multă atenție, asumându-ne această poziție, după care Silviu Purcărete a schimbat absolut tot, în funcție de ceea ce suntem noi, ce dăruim noi, ce inspirăm noi imaginației sale. Am vrut ca prin această mărturisire să vă demonstrez – nu prin sentințe, ci la modul cel mai sensibil și concret – că este vorba despre un spectacol cu totul nou.

În afară de partea comună din povestea lui Oreste, mai există ceva care să

Premiera

Dimineța nu se repetă. E respectată legea nescrisă prin care, înainte de un moment atât de important, energiile sunt conservate. La teatru se vine cam cu trei ore înainte de începerea reprezentației, suficient pentru intrarea în “atmosferă”. O telegramă de la București afișată la intrare, cu urări de haftă din partea Cocăi Bloos, îmbărbătează pe toată lumea. Toți au emoții, dar fiecare încearcă să ia ce e bun din această stare. Profit de răgaz și mai culeg câteva impresii. Trag cu ochiul la sala de machiaj, în care se capătă o imagine nouă, aceea a personajului. Prin ca-

apropie această montare de **Trilogia antică** a lui Andrei Șerban de la TNB ?

Nici gând. E ea diferită de cea de la Limoges, dar mite de altă producție ! Nu se aseamănă prin absolut nimic. Și asta nu pentru că ar fi căutat Silviu Purcărete să fie altfel. Problema lui nu este să fie altfel decât ceilalți. Nu asta e motivația lui. El este complet devotat ideii sale, concepțiilor sale, visului său.

Ați putea să-l caracterizați succint pe artistul Silviu Purcărete ?

bine, alături de ceștile de cafea sau ceai, răsar pentru încurajare flori. În hol se mai fumează și se mai vorbește despre viitoarele turee, parcă pentru a alunga tracul. Mă întâlnesc din întâmplare cu Silviu Purcărete. Îi mulțumesc pentru privilegiul pe care mi l-a înlesnit. Îmi răspunde politicos; se asigură că am receptat corect sarcina pe care și-o asumase, aceea de a apăra intimitatea echipei. Am acceptat, desigur.

Și pentru ca actul de indiscreție să-mi fie iertat, depun acum această mărturie.

Mădălina Tulinescu Negrea

Nu. Pentru că îmi place să-mi împărtășesc gândurile și, chiar dacă pentru moment spun un lucru despre care mai târziu mi se schimbă concepția, nu regret. Este inerent atâta vreme cât suntem mereu în transformare, în devenire, iar eu accept situația ca atare. Pot, totuși, să înțeleg de unde ar veni refuzul interviurilor: din teama de a nu putea să te ridicii la nivelul impresiei pe care ai vrea ca ceilalți să o aibă despre tine, de a nu corespunde imaginii pe care vrei s-o oferi celor din jurul tău. Eu, însă, nu simt nevoia să prezint o anumită imagine, neschimbată. Trăiesc în armonie cu ceea ce sunt, cu ceea ce am de comunicat sau de ascuns.

Ce simțiți înaintea premierei de mâine?

Mi-e și teamă, am și emoții. Ca orice om, am și eu nervi sau spaime. Dar îmi place să le trăiesc pe toate; să mă opun, să le stăpânesc uneori, alteori să mă las purtată de "undă", căci nu te poți opune

Ilie Gheorghe

"O intensitate care nu mă paralizează"

Ce ne puteți spune despre modul în care ați repetat sub bagheta lui Silviu Purcărete?

Este un regizor sub a cărui atingere lucrurile se însuflețesc. Dacă obiectele prind viață, vă imaginați ce se întâmplă cu ființele vii. Acestea încep să trăiască un miracol și să acumuleze o energie care, transmisă prin ceea ce făptuiesc pe scenă, devine mai puternică decât forța gravitației. De aceea, în spectacolele lui totul plutește, este imponderabil. Cele trei personaje interpretate de mine în *Orestia* sunt, toate, stăpânite de același spirit – cel al lui Agamemnon – care, după ce omul este ucis, pătrunde în înfățișarea lui Pylade și apoi a lui Apolon, țesând urzeala răzbunării. Cultul detaliilor pe care Purcărete l-a dezvoltat în relația cu mine, ca actor, a mers până la a-mi arăta cum trebuie ținută o sabie, scos un sunet dintr-un flaut, întoarsă o privire. Mersul, zâmbetul, rostirea au fost meticolous urmărite, astfel încât să lase spectatorului puțința de a face

După câte știu eu, definiția cuprinde atât genul proximal cât și diferența specifică. Nu știu, însă, care ar fi genul proximal în cazul nostru.

Vă interesează ce spun alții despre dumneavoastră?

Sigur că da. Mă interesează pentru a compara cu ceea ce simt și gândesc eu despre mine. E un mod de a mă informa, așa cum nu mi-e indiferent nimic din ce se întâmplă în lume.

Vă simțiți vreodată "hăituită" de presă?

mereu valului, riscând să-ți fie frânt pieptul și să te îneci... De mâine trecem, oricum, în altă etapă.

Ce ați câștigat din această experiență? Îmi puteți spune sau nu sunteți suficient de detașată acum pentru a vă putea da seama?

Sunt detașată și-mi dau seama; nu mi-e rușine să-mi păstrez luciditatea în orice situație. Dar v-aș invita să vedeți și să trageți apoi concluziile. Eu le știu pe-ale mele, dar aștept și opinia dumneavoastră.

Marian Negrescu în rolul Mesagerului

